

Internationale workshop multi-sensory story-telling, voor kinderen en volwassenen met ernstige verstandelijke en meervoudige beperkingen

Verslag

Op 12 januari heb ik een workshop gevolgd die georganiseerd werd vanuit de RuG, afdeling orthopedagogiek. De workshop werd gegeven door Lorette Lambe (universiteit van Dundee, Schotland), een pionier in de ontwikkeling van multi-sensory story-telling.

Multi-sensory story-telling houdt in dat via het vertellen van persoonlijke verhalen de zintuigen van kinderen en volwassenen met ernstige verstandelijke en meervoudige beperkingen geprikkeld worden. Op deze manier ervaren ze ook het plezier van het samen lezen. De verhalen sluiten aan bij de belangstelling en belevingswereld van de persoon. Binnen de 'PAMIS Library' (partner of the Scottish Consortium for Learning Disability Library) zijn inmiddels veel boeken te leen waarin persoonlijke verhalen staan van kinderen/volwassenen. Deze persoonlijke verhalen gaan in op allerlei thema's en hebben titels als 'angst voor de tandarts', 'geboorte van een broertje of zusje', 'naar het ziekenhuis gaan', 'voor het eerst menstrueren', 'naar het strand', etc.. De verhalen zijn geschreven op momenten dat een bepaald thema speelde bij een persoon. De verhalen bereiden personen voor op, leren personen omgaan met en geven personen duidelijkheid over een bepaalde gebeurtenis. Daarnaast kan het voorlezen van het verhaal ook dienen als een manier om iets na te vertellen, ergens op terug te komen en/of gewoon als plezierige activiteit.

Alle boeken hebben eenzelfde herkenbare omslag, nl. een grote doos met daarop een korte titel en/of een (voelbaar) symbool. In deze doos zitten losse pagina's (standaard groot formaat en eenzelfde kleur) met op deze pagina's het verhaal en bijbehorende voorwerpen. Het verhaal beslaat maximaal 2 pagina's en bestaat uit korte en bondige zinnen. De andere pagina's bestaan uit voorwerpen (met klittenband erop geplakt) die gerelateerd zijn aan de losse zinnen van het verhaal. Dit kunnen allerlei voorwerpen zijn; voorwerpen om te voelen, te ruiken, te zien, of te horen (door bijvoorbeeld een knop in te drukken), afhankelijk van het verhaal en afhankelijk van de leeftijd, de mogelijkheden/beperkingen en interesses van een persoon. De verhalen worden gemaakt door ouders, begeleiders en eventueel andere betrokken disciplines of zijn zoals hierboven beschreven bestaande verhalen die eventueel wat aangepast zijn aan de mogelijkheden/beperkingen en interesses van de persoon.

Het voorlezen/vertellen van het verhaal gebeurt met veel intonatie en rust. Daarnaast dient het verhaal telkens op eenzelfde manier te worden voorgelezen (zinnen niet veranderen) en worden de voorwerpen altijd op dezelfde manier aangeboden (hierbij rekening houdend met het gezichtsvermogen, gehoor en tastgebied van de persoon). Op deze manier wordt het verhaal herkenbaar en voorspelbaar voor een persoon en zal hij of zij ook eerder reacties tonen. Het is de bedoeling dat het lezen een actief proces is waarbij interactie is tussen degene die voorleest en degene die voorgelezen wordt en waarbij de laatste persoon gestimuleerd wordt actief mee te doen (door bijvoorbeeld zelf een knop in te drukken of een pop in bed te stoppen). Aan dit laatste zitten van tevoren overeengekomen leerdoelen vast (dit kan, maar hoeft niet). Leerdoelen kunnen gericht zijn op bijvoorbeeld: plezier beleven aan het verhaal, gerichtheid op de stimuli, leren wachten of reiken naar/manipuleren van voorwerpen. Wanneer sprake is van leerdoelen wordt aan de hand van een specifieke observatie methode data verzameld en geanalyseerd.

Een voorbeeld: Erik is een jongetje die moeite heeft met wachten en met het feit dat hij de aandacht af en toe moet delen. Als hij thuis in bad zit met zijn broertje en zusje, kan hij beginnen te gillen op het moment dat moeder niet met hem bezig is, maar met zijn broertje of zusje. Moeder heeft onder begeleiding nu een verhaal geschreven met als titel: 'Erik zit in bad'. In het verhaal laat moeder een badspeeltje voelen aan Erik (ze laat dit dan ook voelen) en vervolgens richt ze zich op één van de andere kinderen. Kort en bondig wordt dan gezegd dat Erik moet wachten. Nadat moeder dit heeft uitgesproken doet ze haar hand tegen de borst van Erik en wacht ze een paar tellen. Vervolgens is in het verhaal Erik weer aan de beurt en biedt moeder Erik weer dingen aan. Na een tiental sessies waarin het verhaal telkens op eenzelfde manier wordt verteld en voorwerpen/gebaren op eenzelfde manier worden aangeboden, lukt het moeder om Erik steeds langer te laten wachten.

Tijdens de workshop werd eerst een stuk theorie gegeven over het ontstaan en de principes van multi-sensory story-telling. Vervolgens konden we zelf oefenen met het maken van een verhaal. (Een praktische workshop dus waarbij het leuk was om samen te werken met

orthopedagogen, logopedisten, onderzoekers en ouders uit zowel Nederland, België en Duitsland.)

Je merkt dan dat het best lastig is om de verhalen kort (en bondig) te houden en een goed begin en eind te schrijven. Binnen de voorzieningen waar ik werk, worden soortgelijke (voorlees/vertel) activiteiten ook ondernomen. De uitvoering ervan verschilt echter wel en verschilt ook per voorziening en per persoon. Ik merk daarbij dat het aanbieden van het verhaal met bijbehorende voorwerpen soms ook een doel op zich wordt. Met name het kort en bondig maken van het verhaal en het herkenbaar maken (de activiteit zelf is herkenbaar door de doos en het verhaal is herkenbaar doordat deze altijd op eenzelfde wijze verteld en aangeboden wordt) zijn voor mij aandachtspunten om de verhalen aan te scherpen. Ik denk dat binnen de doelgroep EMB dergelijke verhalen een goede bijdrage kunnen leveren aan het realiseren van bepaalde leerdoelen. Daarnaast zit ik te denken aan (het schrijven van) persoonlijke verhalen over alledaagse situaties (bijvoorbeeld het douchen, het bezoeken van het dagcentrum, lopen in de loopfiets, etc.) om deze te vertellen ter voorbereiding van een activiteit of als manier om met de persoon te kunnen praten over wat hij of zij heeft gedaan.

19 januari 2007
Aliët Hoekstra

Samenvatting

Multi-sensory story-telling (zintuiglijke verhalen) is een combinatie van voorlezen en zintuiglijke stimulering. Het doel is plezier hebben, samenzijn, contact/interactie, zintuiglijke ervaringen opdoen en herkenning. Het vertellen van zintuiglijke verhalen kan eventueel gericht zijn op leerdoelen van het kind.

Het boek heeft maximaal zeven bladzijden, in een neutrale kleur. De zinnen staan op een speciale kaart, met maximaal twee zinnen per kaart, korte en compacte zinnen. Er wordt één prikkel per bladzijde gegeven (bij uitzondering twee). Het woord past bij het materiaal en/of voorwerp en is passend bij de leeftijd.

Het verhaal gaat over het kind en dingen die hij/zij leuk vindt. Ook ouders, vrienden, familieleden kunnen in het verhaal voorkomen.

Let bij het voorlezen van een boek op een goede voorbereiding. Zet alles al klaar. Geef een vast begin en eind van de activiteit 'voorlezen'. Gebruik stem expressief (intonatie, pauzes, sfeer, volume). Houd je precies aan de tekst. Biedt voorwerpen en/of materiaal altijd op dezelfde manier aan. Probeer het kind zoveel mogelijk uit te lokken zelf de prikkel te ervaren.

20 februari 2007
Karin de Geeter